

Til: Styrelsen for Grøn Arealomlægning & Vandmiljø

baeredygtig-landbrugsproduktion@sgav.dk

25-11-000027

Høringssvar til høring af udkast til bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler for planperioden 2026/2027 mv.

Landbrug & Fødevarer (L&F) fremsender hermed høringssvar til bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler for planperioden 2026/2027 m.v.

Manglende høring af plantedækkebekendtgørelsen for 2025/2026

Plantedækkebekendtgørelsen for planperioden 2025/2026 var helt usædvanligt ikke i høring forud for offentliggørelse af bekendtgørelsen. L&F tillader sig derfor at gengive tidligere synspunkter om efterafgrøder og alternativer hertil i dette høringssvar, da reglerne for målrettede efterafgrøder følger kravene for pligtige efterafgrøder i plantedækkebekendtgørelsen.

L&F har i tidligere høringssvar udtrykt ønske for ændringer af efterafgrødereglene, og at reglerne gøres mere fleksible som aftalt i trepartsaftalen. Det kunne bl.a. omfatte:

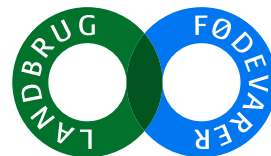
- Mulighed for tidligere destruktion af efterafgrøder mhp. at etablere vinterafgrøder.
- Mulighed for at så vintersæd efter efterafgrøder.
- Ny mellemafgrødeordning med såning af vintersæd efter 30. september med justering af omregningsfaktoren for mellemafgrøder.
- Optimering af effekten for efterafgrøder – bonus for destruktionstidspunkt.
- Ny mellemafgrøde med forårsetableret græsudlæg, der efter høst af hovedafgrøden anvendes som mellemafgrøde.

Overgang til ny kvælstofregulering

I bekendtgørelsen beskrives ikke overgangsbestemmelser til ny kvælstofregulering. Det er forventeligt, eftersom der fortsat udestår en politisk aftale om ny kvælstofregulering. Da der forventeligt vil være tale om et markant skifte fra nuværende målrettede regulering til den kommende kvælstofregulering, frygter L&F, at den korte tidshorisont inden ikrafttrædelse, og de fortsat uafklarede rammevilkår, gør det svært for erhvervet at omstille sig. På bedriftsniveau kan der eksempelvis blive behov for mere vidtgående tilpasninger end hidtil set, også grundet det midlertidige øgede reguleringstryk. Det øger behovet for at kunne planlægge mere langsigtet og kende til rammevilkårene i god tid.

Bilag med indsatskrav og retention mangler

L&F undrer sig over, at indsatsbehovene i bilag 1 mangler. Vandområdeplanerne 2021-2027 var i høring i perioden december 2024 til juni 2025, og eventuelle genberegnede indsatsbehov burde derfor være færdigberegnet og kvalitetssikret på nuværende tidspunkt. Indsatsbehovet bør være tilgængeligt fra oktober måned, hvor landets planteavlskonsulenter begynder på mark- og gødningsplanlægningen for det kommende år, herunder planlægning af efterafgrøder og alternativer for det kommende efterår.

I tillæg til dette, mangler bilag 2 med retentionen i ID15-områder med indsatsbehov. Det fremgår ikke om der ændres på afgrænsningen af ID15-områderne, eller i den beregnede retention i forbindelse med den frivillige ansøgningsrunde, samt i et eventuelt efterfølgende krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder i efteråret 2026.

På grund af disse udeståender, er det svært at forholde sig konkret til bekendtgørelsen, herunder hvilke konsekvenser bekendtgørelsen medfører.

Efterafgrøder og krav om forårsetableret afgrøde året efter

Som reglerne er nu skal målrettede efterafgrøder efterfølges af enten en forårsetableret afgrøde eller blomster/bestøverbrak. Der er en undtagelse for kravet om efterfølgende forårsetableret afgrøde såfremt efterafgrødearealet overgår til permanent udtagning. Som L&F forstår reglerne, indgår etablering af skov ikke i undtagelsen om permanent udtagning. L&F mener fortsat at det er yderst uhensigtsmæssigt, hvilket straks bør ændres, så rigide regler ikke spænder ben for skovrejsning og implementering af trepartsaftalen. L&F er bekendt med en række uhensigtsmæssige sager, som slet ikke burde forekomme, når det politisk er vedtaget, at der skal rejses 250.000 hektar ny skov frem mod 2045. Det må rigide krav for efterafgrøder ikke være en hindring for.

Force majeure

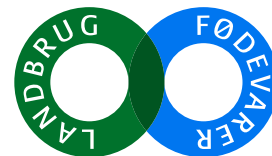
L&F mener fortsat, som nævnt i tidligere høringssvar, at usædvanlige vejrsmæssige begivenheder bør anses som force majeure/usædvanlige omstændigheder. Det er vigtigt, at der tages hensyn til de konkrete omstændigheder i forhold til den vejrbegebenhed, som forhindrer en landmand i at overholde krav og betingelser under EU's landbrugspolitik, herunder også krav om målrettede efterafgrøder.

L&F er på den baggrund kritiske overfor SGAV's mange afslag på force majeure ansøgninger i efteråret 2024, og undrer sig særligt over SGAV's begrundelse for afslag. L&F opfordrer SGAV til at revurdere disse, også i relation til kommende kontrolperiode i efteråret 2026.

Satellitkontrol

I §31 fremgår bestemmelserne vedrørende satellitbaseret kontrol for tilskudsordningen. Idet der i bekendtgørelsen ikke er nævnt noget om fysisk kontrol, antager L&F, at de målrettede efterafgrøder med tilskud i 2026, vil blive kontrolleret via satellit i stedet for fysisk kontrolbesøg på bedriften. Det vil i givet fald medføre 100 pct. kontrol af de målrettede efterafgrøder, og en betydelig omkostning for landbrugere i forhold til høringssvar via georefererede billeder og øvrig besvarelse af høringer.

Det er for L&F meget væsentligt, at der er fokus på ansøgernes retssikkerhed, og at satellitkontrollen ikke medfører, at vi reelt lander i en situation, hvor der er tale om omvendt bevisbyrde, og alle ansøgere skal tage billeder af deres marker jævnligt blot for en sikkerheds skyld. Det er vigtigt, at satellitkontrollen i stedet for øgede omkostninger medfører enklere og smartere regler, vejledning frem for sanktioner, at der fokuseres på helheden frem for de små detaljer, og at de administrative systemer som skal anvendes af brugerne virker. Den nuværende situation, hvor der har været både administrative udfordringer, tekniske problemer, høringer og IT-nedbrud i ferieperioder er helt uacceptabel. Samtidig hører vi, at den tidligere tærskel for, hvor små marker der ses på i satellitkontrollen, er sat væsentligt ned.

Dermed oplever vi også, at der igen bruges disproportionalt meget tid på bagatelsager, hvor tidsforbruget langt overstiger værdien af det tilskud som høringen omhandler. Dette er i L&F's optik et klart skridt i den forkerte retning. Der er behov for betydelige forbedringer til 2026.

Krav om stedfasthed

Der stilles i tilskudsordningen krav om stedfast indberetning på markniveau. SGAV henviser i høringssvarnotat fra 24. september 2025, at kravet om indberetning af placering og valg af virkemiddel i fællesskemaet på markniveau, skyldes at denne indberetning er udbetalings- og kontrolgrundlag. Placering og valg af virkemiddel, kan derfor ikke ændres efter indberetningsfristen 10. september eller i forbindelse med kontrol. L&F efterlyser fortsat en redegørelse for effekten af kravet om stedfasthed på markniveau. Såfremt kravet om stedfast indberetning på markniveau, med det korrekte virkemiddel fastholdes, bør det ved en fysisk kontrol i marken være muligt at få godkendt et andet virkemiddel, der er anvendt i marken, i stedet for en underkendelse.

Majs med græsudlæg som målrettet efterafgrøde

Det er fortsat et stort ønske om, at det skal være muligt at indberette marker anmeldt under GLM 7 med afgrødekode 218 "majs med græsudlæg" som en ikke-kompenseret målrettet efterafgrøde. L&F foreslår derfor fortsat en langt mere smidig løsning: Arealer, der anmeldes med afgrødekode 218 "Majs med græsudlæg" eller evt. afgrødekode 157 "Kartofler, spise – tidligt høstede med efterafgrøder", kan anmeldes som frivillige målrettede efterafgrøder i FS2026, men uden at arealerne modtager tilskud. Det vil sige tilsvarende løsningen med anmeldelse af nedsat N-kvote som virkemiddel.

Herved undgår ansøgerne at skulle afvente indberetning af marker med afgrødekode 218 "Majs med græsudlæg" som obligatorisk målrettet efterafgrøde, der først kan indberettes i GKEA 2026, når et eventuelt obligatorisk krav er udmeldt – forventeligt omkring 1. juli 2026.

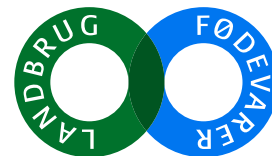
Sagsbehandling af tilskuddet til målrettede efterafgrøder og korrekt beregning af kvælstofkvoten

L&F er bekendt med, at der er landbrugere, der får udbetalt tilskuddet til målrettede efterafgrøder på et sent tidspunkt. Sen udbetaling af tilskud er ét problem, men derudover har udbetalingstidspunktet betydning for korrekt beregning af kvælstofkvoten i GKEA-skemaet. Ved de høje krav til målrettede efterafgrøder, har det stor betydning, at kvælstofkvoten beregnes korrekt så tidligt som muligt.

Vægtningsfaktorer

L&F mener fortsat, at det bør være muligt at få godkendt virkemidler på ikke-indberettede marker, der er beliggende indenfor samme kystvandopland, hvis der i den fysiske kontrol kan konstateres, at de kvælstofreducerende virkemidler er etableret og kan godkendes.

L&F mener, som nævnt i tidligere høringssvar, at vægtningsfaktoren for dækningsgrad af efterafgrøder bør være mere proportional. Vægtningsfaktoren er den samme uanset om der mangler 5 eller 20 procentpoint i dækningsgraden. L&F ser gerne, at vægtningsfaktoren f.eks. er 0,1, hvis der er tale om små fravigelser fra den krævede dækningsgrad.

Med venlig hilsen

Mathilde Gandrup Friedrichsen
Seniorkonsulent

M +45 2290 2550
E magf@lf.dk